

UNIVERZA V LJUBLJANI
NARAVOSLOVNOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA TEKSTILSTVO

TEHNOLOGIJE GRAFIČNIH PROCESOV
MOBILNA TELEFONIJA IN TISKANI MEDIJI

Blaž RAT in Andrej MIHELIČ

Ljubljana, april 2004

KAZALO:

1 Uvod.....	1
2 Kaj so portali WAP in razlike s tiskanimi mediji.....	2
3 Kdo uporablja portale WAP.....	4
4 Obiskanost portalov WAP.....	5
4.1 Uporabniki tehnologije GPRS.....	5
4.2 Uporabniki portala Planet (Mobitel).....	7
4.3 Uporabniki portala Vodafone Live!.....	9
5 Komentar.....	10
6 Zaključek.....	11
7 Literatura.....	12

1 UVOD:

Kdaj bodo papir in z njim pogojeni izdelki izumrli, so napovedali že nič kolikokrat in se ravno tolikokrat tudi ušteli. Časopisom so grozili že radio, televizija in internet, sedaj pa so se na njihovo področje podali tudi mobilni telefoni. Portali WAP so sicer še zelo mladi in zato njihova razširjenost šele dobro raste, kdaj se bo vse skupaj ustavilo, pa je zelo težko, če ne kar nemogoče napovedati.

V seminarski nalogi smo si ogledali prednosti in slabosti posameznega medija ter seveda rast priljubljenosti novopečenih portalov WAP. Torej, so mobilni telefoni, tako hitro razširjeni in priljubljeni aparati, sploh sposobni vplivati na prodajo tiskanih medijev. Glede na to, da je zanimanje za portale WAP največje ravno pri mlajših, ki jih časopisi zanimajo vse manj, bo še kar zanimivo.

2 KAJ SO PORTALI WAP IN RAZLIKE S TISKANIMI MEDIJI:

Dandanes lahko do informacij pridemo na različne načine, najbolj pogosta pa sta zagotovo tiskani in elektronski medij. Vendar pa internet in televizija nista edini nevarnosti, ki grozita tiskanim medijem in jim napoveduje neizbežen konec. Hit zadnjih let, mobilna telefonija, je še eden izmed predstavnikov elektronskih medijev, ki znajo časopise, revije in ostale papirnate izdelke spraviti v že tolikokrat napovedani grob.

Pri mobilnih telefonih kot nosilcih informacij se govori o portalih WAP, ki si jih lahko ogledujemo s primerno opremljenimi mobilniki. Na teh portalih je možno prebirati številne novice, vremenske napovedi, na njih so razni televizijski in kino sporedi, pa kup šal, med drugim pa se tu nahajajo še razni dodatki za telefone (melodije, igre, ozadja, itd.). Vendar pa je portal WAP še zelo mlada storitev, nastala šele leta 1999, in zaradi tega še ne tako dobro sprejeta med ljudmi. Največji problem pri vsem skupaj je ta, da veliko ljudi mobilnih telefonov ne razume najbolje, funkcij v njih ne obravnavajo z logiko, temveč se jih naučijo na pamet, zaradi česar jih zna večina le stežka pognati brskalnik za deskanje po portalu WAP. Poleg tega se nekateri novih storitev tudi bojijo, spet drugi pa imajo veliko raje velik časopis formata A3 ali več, kot pa buljenje v majhen LCD zaslon. Seveda pa je potrebno poudariti, da je v primeru prebiranja novic na portalih potrebna tudi prava oprema, torej mobilni telefon z brskalnikom WAP, dočim pri prebiranju informacij na tiskanem mediju ne potrebujemo nobene dodatne opreme (z izjemo očal pri slabovidnih, ki pa so ravno tako potrebna pri branju z mobilnika).

Ko se reši tehnična plat in ima uporabnik zahtevani mobilni telefon in vsaj toliko znanja (ali sreče), da zna zagnati brskalnik WAP, je naslednja ovira finančne narave. Razlika med papirnim medijem in novicami na portalu pri naših operaterjih je ta, da je za, na primer, dnevni časopis potrebno plačati neko fiksno ceno, ne glede na to, ali bomo prebrali le naslovni članek ali pa vse od prve do zadnje črke. Pri novicah na mobilnikih je drugače, tam se novic ne plačuje, plačuje se le prenos podatkov iz portala na telefon. Če se torej prebere le eno novico, je stvar zagotovo cenejša, medtem ko pri prebiranju vsega na portalu ob koncu meseca ne bomo ravno z veseljem pogledali na položnico, ki nam jo pošlje operater.

Še ena prednost papirnatega medija je tudi ta, da lahko novice beremo povsod, medtem ko moramo za dostop do portala imeti dovolj signala, da sploh lahko pride do povezave. Resda imata naša največja operaterja izjemno pokritost s signalom po skorajda celotni Sloveniji, vendar tega vseeno ne velja izpustiti.

Na področju ažurnosti je zagotovo bolje poskrbljeno pri elektronskih medijih nasploh, saj časopisi in revije izhajajo dnevno, tedensko, dvotedensko ali še kasneje, medtem ko je na internetu in tudi portalih WAP novice možno dodajati v vsakem trenutku. Če vas torej zelo zanima rezultat z večerne košarkaške tekme ob 23 uri, te informacije zagotovo ne boste iskali v jutranjem časopisu.

Poleg tega je potrebno poudariti tudi bogatost informacije. Novice na portalih so kratke, bolj informativne narave, medtem ko so novice v boljših dnevnih časopisih lahko zelo obsežne in bralcu tako postrežejo z veliko bogatejšimi informacijami.

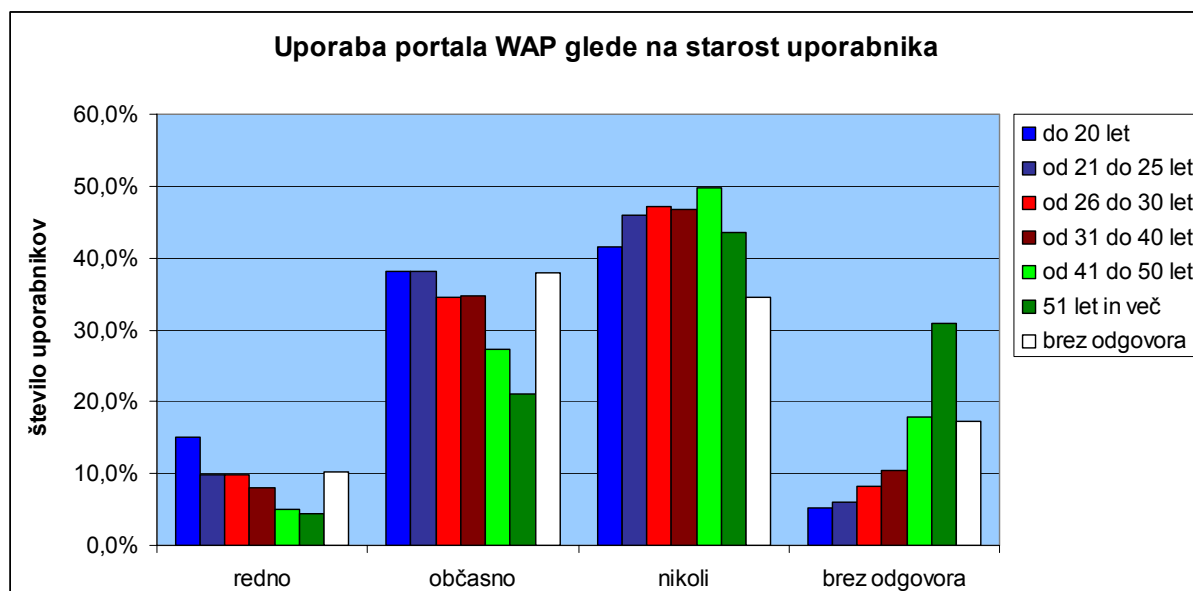
Vsak medij ima seveda svoje prednosti in slabosti, vsak posameznik pa le zase najboljše ve, kaj mu najbolj ugaja. Takšnih, ki bi popolnoma opustili tiskane medije, praktično ni, saj tudi najbolj zagreti uporabniki interneta in portalov WAP še vedno prebirajo časopise. Da bi bili ravno mobilni telefoni krivi za propad papirja, je nemogoče pričakovati, so pa ti pri nekaterih vseeno krivi, da za vsako novico v roke ne primejo časopisa temveč raje mobilnik.

Tabela 1: Prednosti in slabosti posameznega medija:

	tiskani mediji	portali WAP
uporaba	enostavna	za mnoge prezahtevna
prijaznost pri prebiranju	odlična	zasloni so premajhni
potrebna oprema	pri nekaterih očala	ustrezni mobilni telefon in/ali očala
cena	fiksna	plačamo prenos podatkov
tehnične ovire	jih ni	ustrezna jakost signala
ažurnost	najhitreje enkrat dnevno	v vsakem trenutku
informacije	obsežne	bolj za prvo silo

3 KDO UPORABLJA PORTALE WAP:

Poleg obiskanosti portalov WAP pa je potrebno vedeti tudi, kdo sploh uporablja te storitve. Mobilni telefoni so kljub izboljšavam še vedno dokaj komplicirane naprave, ki jih v popolnosti večinoma obvlada mlajša populacija. Sam vklop brskalnika WAP zna mnogim povzročati težave, deskanje po portalu pa ravno tako. Rezultat tega je viden na naslednjem grafu, ki prikazuje uporabo portalov WAP glede na starost uporabnika. Redno in občasno portale najbolj uporabljajo stari do 20 let, nakar začne pogostost obiskovanja teh strani po starosti padati. Ravno obratno je pri tistih, ki WAP-a ne uporabljajo nikoli, saj se tu stvar ravno obrne in ravno starejši so tisti, ki jim je najmanj do mobilnih informacij. Celoten pogled na graf pa nam pove, da je bilo v lanskem marcu še vedno zelo malo tistih, ki WAP uporabljajo redno, več je bilo občasnih uporabnikov in tistih, ki portala ne uporabljajo nikoli. Seveda pa je tu potrebno upoštevati, da se je od lanskega marca število uporabnikov zvišalo in zato je dandanašnja slika nekoliko drugačna - torej je več tistih, ki portale uporabljajo redno, dočim se padanje po starosti verjetno ni spremenilo. Še vedno so mlajši tisti, ki pogosto koristijo mobilne naprave za dostop do informacij, medtem ko starejši še naprej presegajo na obširne novice v dnevnikih časopisih.

Graf 1: Obiskanost portalov WAP glede na starost uporabnikov za Slovenijo marca 2003.

4 OBISKANOST PORTALOV WAP:

Na samem začetku, torej od rojstva leta 1999, je bil WAP zaradi svoje svežine zelo nezanimiv, saj večina niti ni imela ustreznih mobilnih aparatov. Tisti, ki pa so tedaj le kupili WAP pionirja Nokio 7110, pa so morali čakati, da je njihov operater sploh ponudil prve vsebine na portalih.

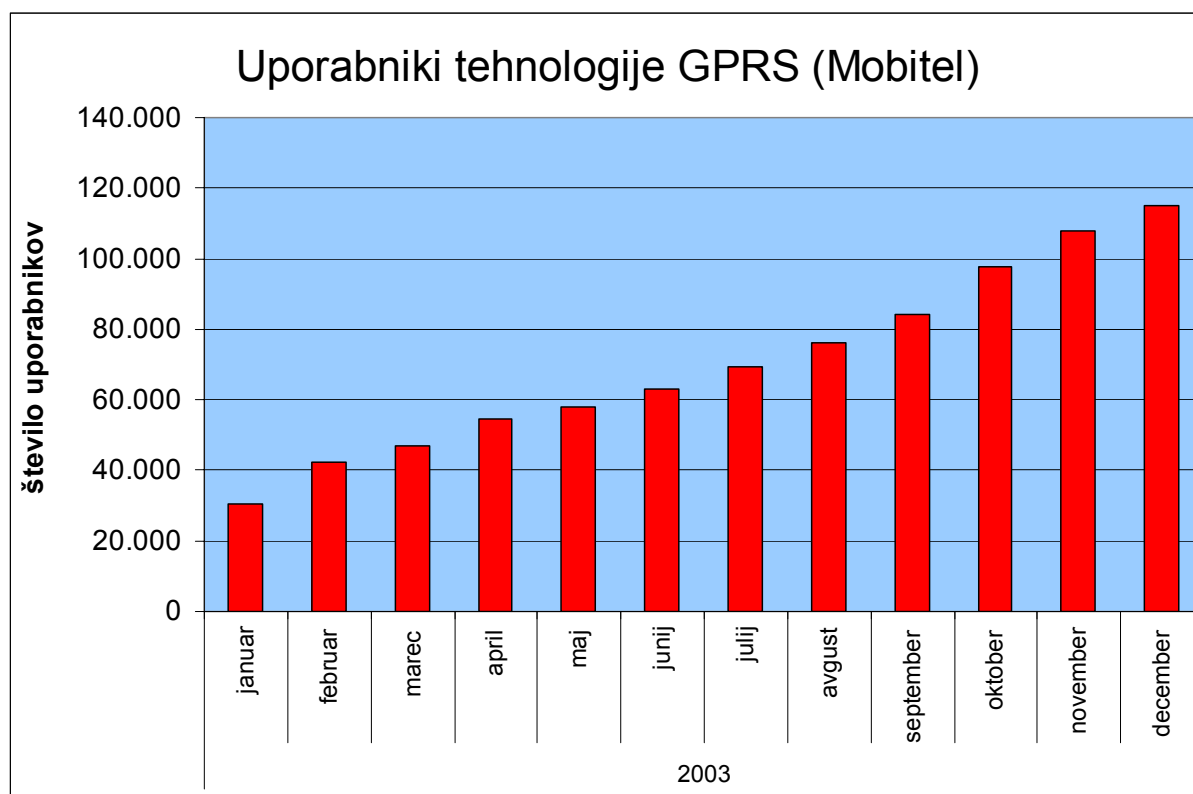
4.1 UPORABNIKI TEHNOLOGIJE GPRS

Pri našem največjem operaterju Mobitelu so WAP na začetku jemali bolj z rezervo in njegove prednosti začeli šele dodobra izkoriščati s prihodom telefonov z barvnim zaslonom. Sicer je na njihovem strežniku že prej obstajal WAP portal, vendar so šele s 24. januarjem leta 2003 začeli z velikim komercialnim nastopom na področju WAP-a. Tedaj so namreč zagnali portal Planet in po kar vzpodbudnih uvodnih rezultatih ustanovili podjetje Planet d.o.o., ki se ukvarja izključno z vsebinami za ta portal. Vse to le priča, kako se pomembnosti portala WAP zaveda operater Mobitel, ki iz meseca v mesec beleži strmo rast uporabnikov.

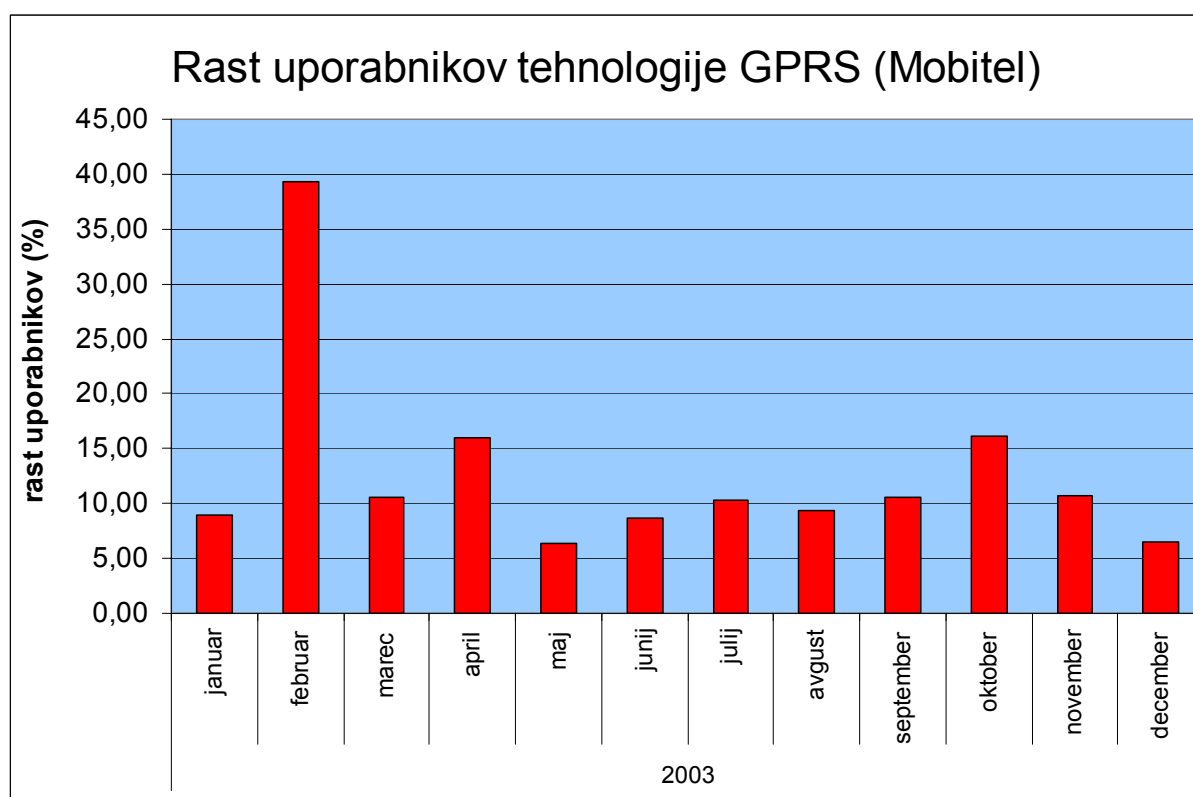
Pri obiskanosti portala smo tako preverili dvoje podatkov, uporabnike tehnologije paketnega prenosa podatkov GPRS, temelj za hiter dostop do informacij, ter seveda uporabnike samega portala Planet. Za dostop do mobilnega interneta se sicer lahko uporablja tudi tehnologija CSD, ki pa je počasna in jo uporabljalo le tisti, ki nimajo ustreznega aparata. Tu pa sta še tehnologiji EDGE ter UMTS, vendar sta obe še tako zelo sveži, da ju zaenkrat še ne moremo analizirati (na našem trgu sta šele dobre tri mesece).

Pri analizi uporabnikov tehnologije GPRS smo stvar pogledali z dveh zornih kotov in v obeh primerih prišli do istega rezultata. Pri Mobitelu za vsak mesec beležijo število vseh uporabnikov, ki so kdajkoli uporabili GPRS, mi pa smo nato še izračunali rast uporabnikov glede na minuli mesec.

Prvi graf nam je tako pokazal, da gre za konstanto rast števila uporabnikov skozi celo leto, pri Mobitelu so tako imeli januarja 2003 dobrih 30.000 uporabnikov tehnologije GPRS, ob koncu leta pa že več kot 115.000 uporabnikov. Drugi graf je bil nekoliko drugačen in pokazal, da se je po zagonu portala Planet število uporabnikov najbolj povečalo februarja, medtem ko je do konca leta nihala med 6 in 16 odstotki.

Graf 2: Število uporabnikov paketnega prenosa podatkov GPRS za leto 2003.

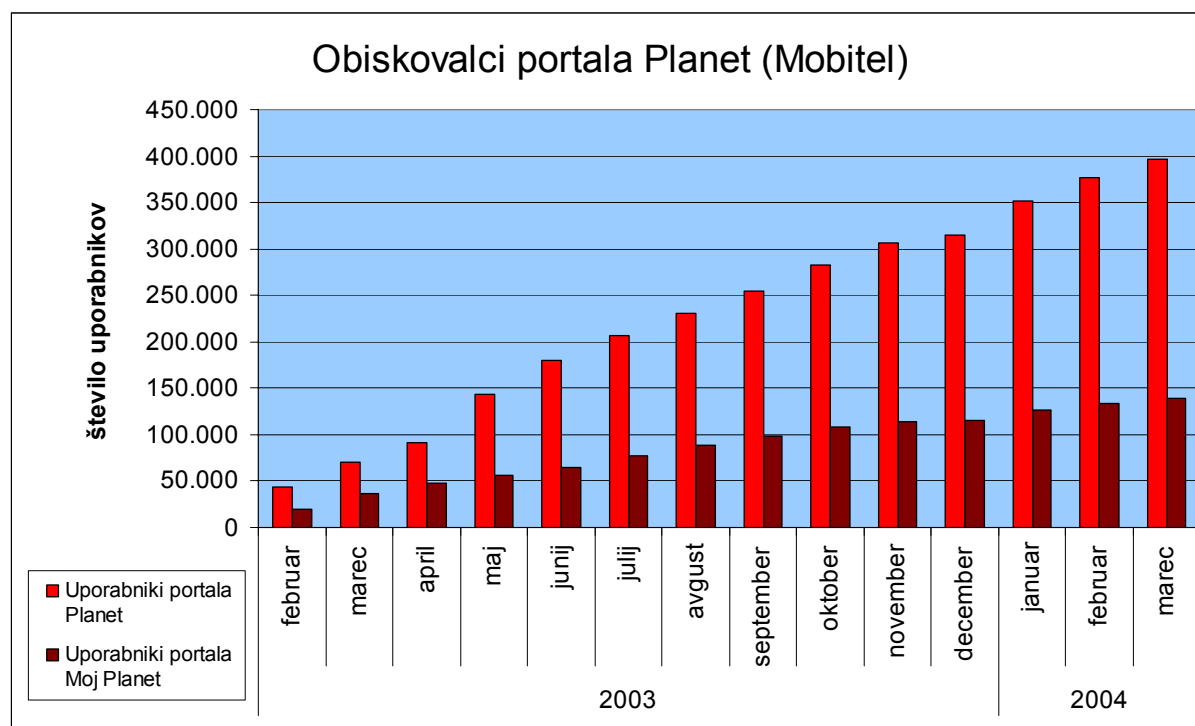
Graf 3: Rast števila uporabnikov paketnega prenosa podatkov GPRS glede na prejšnji mesec za leto 2003.

4.2 UPORABNIKI PORTALA PLANET (MOBITEL)

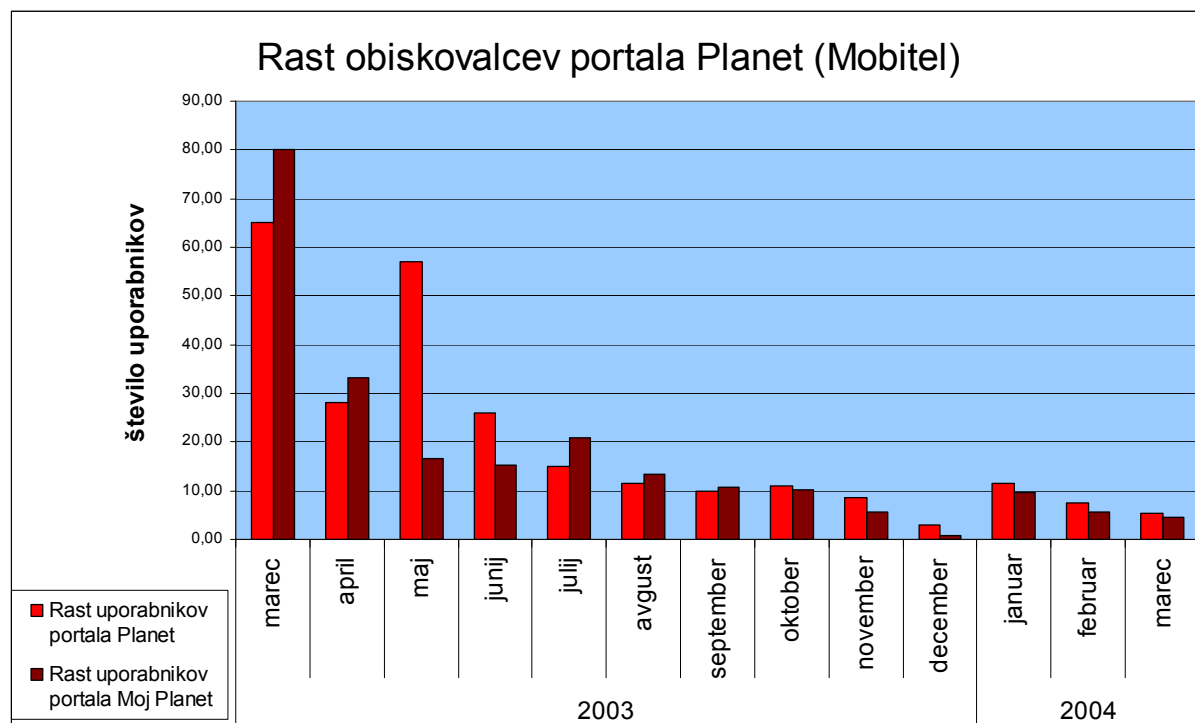
Poleg števila uporabnikov tehnologije GPRS pa smo preverili tudi število obiskovalcev portala Planet, ki so kdajkoli dostopili nanj, in ugotovili, da so tu številke mnogo višje kot prej. To si lahko logično razlagamo s tem, da se jih mnogo na portal poveže preko počasne tehnologije CSD, nekateri uporabljajo HSCSD, le redki pa so imeli konec leta 2003 in v začetku tega leta možnost uporabe tehnologije tretje generacije UMTS.

Po zagonu portala Planet je Mobitel beležil le 43.000 uporabnikov, vendar se je število le-teh iz meseca v mesec le povečevalo. Do meseca marca 2004 so jih namreč zabeležili že kar slabih 400.000, kar je več kot 28 odstotkov vseh uporabnikov Mobitelovega GSM/UMTS omrežja. Malo počasneje sicer raste število uporabnikov storitve Moj Planet, kjer si lahko vsakdo povsem prilagodi teme na portalu (doda le tiste teme, ki ga zanimajo), vendar je tudi tu vidno, da vse več uporabnikov želi dostopati do informacij na mobilnem telefonu. V marcu je bilo zabeleženih slabih 140.000 uporabnik storitve Moj Planet in kaže, da jih bo v naslednjih mesecih še več, ki bodo na prvo stran dodali le sebi zanimive teme.

Četrti graf, rast uporabnikov portala Planet in storitve Moj Planet, je pokazal nekaj podobnega kot graf rasti uporabnikov tehnologije GPRS. Največja rast je bila zabeležena na začetku, torej kmalu po zagonu portala. Marca se je število uporabnikov Planeta glede na prejšnji mesec povečalo za 65%, število uporabnikov storitve Moj Planet pa za kar 80%. Večja rast uporabnikov Planeta je bila zabeležena še iz aprila na maj, medtem ko je do konca leta ta nihala med 10 in 20 odstotki.

Graf 4: Število uporabnikov portala Planet in število uporabnikov Moj Planet za leto 2003 in prvo četrtletje 2004.

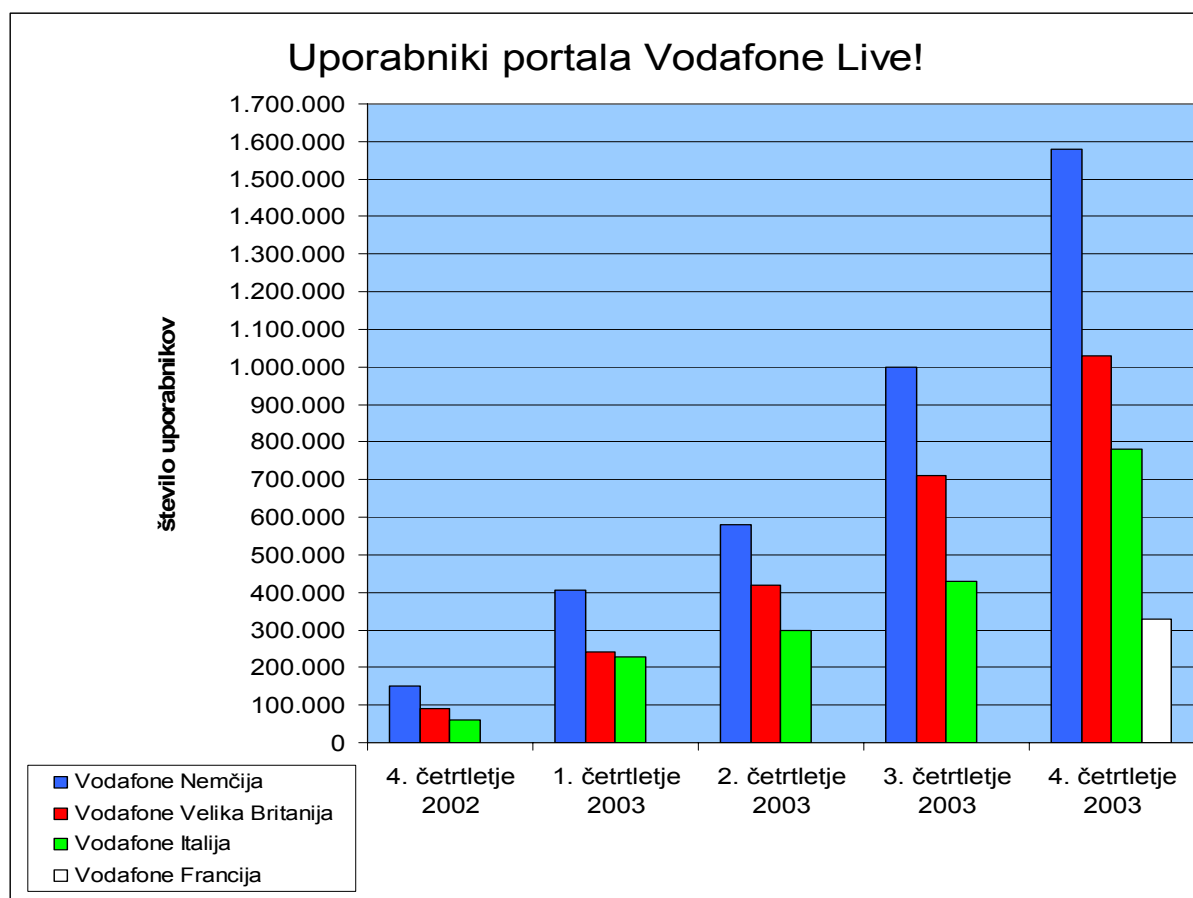

Graf 5: Rast števila uporabnikov portala Planet in števila uporabnikov Moj Planet glede na prejšnji mesec za leto 2003.

4.3 UPORABNIKI PORTALA VODAFONE LIVE!

Poleg slovenskega operaterja Mobitel smo preverili tudi podatke enega največjih operaterjev na svetu, Vodafone. Slovenske konkurence, torej Simobila (Vega portala WAP nima, Debitel pa gostuje na Planetu), nismo vzelo pod drobnogled, saj je njihov portal WAP šele v povojih, portal partnerja Vodafone, torej Live!, pa imajo namen zagnati šele v tem letu.

Pri Vodafonu so bili podatki podobni kot pri Mobitelu, le število uporabnikov je bilo jasno veliko večje. Najbolj so se nad portalom Live! navdušili v Nemčiji in v zadnji četrtini leta 2002 (Vodafone je Live! zagnal oktobra 2002) ga je obiskalo že 150.000 uporabnikov, v Veliki Britaniji nekoliko manj, 90.000, v Italiji pa 60.000. V vsakem četrtletju se je število konstanto višalo in tako je bilo v Nemčiji v prvem četrtletju 2003 za 2.7-krat več uporabnikov, kar 405.000, v Veliki Britaniji 240.000 in v Italiji 227.000. Strma rast se seveda ni končala in število uporabnikov se še naprej močno povečuje, konec lanskega leta pa so v Nemčiji zabeležili že neverjetnih 1.580.000 uporabnikov, v Veliki Britaniji 1.030.000, v Italiji 780.000 in v Franciji, kjer so storitev Live! šele dobro zagnali, pa 330.000.

Graf 6: Število uporabnikov portala Vodafone Live! za zadnje četrtletje leta 2002 in za četrtletja leta 2003 za Nemčijo, Veliko Britanijo, Italijo in Francijo.

5 KOMENTAR:

Iz zbranih podatkov smo samo potrdili pričakovano. WAP je kot mlada tehnologija v svojem vzponu, saj število uporabnikov raste iz meseca v mesec ter je v tujini dosegel že vrtočlave številke. Poleg tega je bilo pričakovati, da se mobilnim telefonom najbolj posvetijo najmlajši in tako tudi ti najbolj obiskujejo portale, vse manj pa uporabljajo papirnate medije. Po eni strani tako hitro pridejo do informacij, medtem ko je potrebno upoštevati, da vse te novice niso ravno vsebinsko bogate, so bolj informativne narave. Starejši še naprej prisegajo na dnevne časopise z vsebinsko bogatimi, a v primerjavi s portali WAP manj ažurnimi novicami.

6 ZAKLJUČEK:

Trend se bo verjetno nadaljeval v načrtani smeri, število uporabnikov WAP-a bo torej še naprej naraščalo, vendar ti zagotovo nimajo večjega vpliva na tiskane medije. Če časopisa niso izpodrinili radio, televizija in internet, so mobilni telefoni bolj kaplja v morje. Lepo je, da obstajajo portali WAP, saj so trenutki, ko potrebujemo nekatere informacije v točno določenem momentu, vendar pa je težko verjeti, da bo nekdo zjutraj ob kavi, vzel v roke svoj mobilni telefon in preko brskalnika WAP prelistal kaj je novega v svetu. V bližnji prihodnosti do sprememb v tiskanih medijih zaradi WAP-a ne bo prišlo, kar kaže pokazati dolgoročna prihodnost, je težko napovedovati, saj iz dneva v dan na trg prihajajo novi mobilni telefoni z vse večjimi zasloni, na katerih je branje novic že kar prijetno. Poleg tega pa je potrebno upoštevati, da se operaterji močno trudijo na tem področju, saj se bo pri nas Mobitelu, ki ponuja vsebinsko bogati Planet, kmalu pridružil še Si.mobil z Vodafonovim portalom Live! Če bodo zato novice postale bolj bogate, se zna število uporabnikov še malo povečati. Dolgoročno pa je potrebno upoštevati tudi to, da bodo današnji redni uporabniki WAP-a starejši in zato se zna uporaba portalov glede na starost izravnati.

7 LITERATURA:

Handbook of print media; Springer-Verlag, 2001, Helmut Kipphan

Viri za grafe:

- grafi 1 – 4: statistika mobilnega operaterja Mobitel, objavljena na koncu mesečnih sporočil za javnost (www.mobitel.si – [Press, Sporočila za medije](#))
- graf 5: statistika operaterja Vodafone, objavljena v četrtnih sporočilih za javnost (www.vodafone.com – [Media Centre, Press Releases](#))
- graf 6: anketa revije Connect na temo mobilne telefonije (v sodelovanju z Men's Health, Cosmopolitan in Playboy) – objavljeno z dovoljenjem revije